

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Cluverii[i] Sicilia Antiqua

Clüver, Philipp

Lvgdvni Batavorvm, 1619

Cap. X. Symaethus, Terias, & Eryces, amnes. Leontini urbs. Lissus amnis.
Phoceæ & Bricinniae, castella. Leontini campi; qui & Laestrygonii, & Xuthii.
Xuthia opidum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14145

Reversique navibus Catanam, cum omnibus copiis profecti sunt ad Centoripa, opidum Siculum. quò quum ex conventione intrassent, abierunt; simul incendentes segetes Inessensium & Hyblensium. Vel ex hoc igitur loco falsus deprehenditur esse Fazellus, ubi opidum nunc inter Messanam & Taurominiam, vulgari vocabulo Nisi dictum, antiquam illam censet esse Thucydidis Νῆσσαν, Nessim. quam eandem tradit esse Strabonis Ἰννησαν, Innessam.

CAP. X.

Symathus, Terias, & Eryces, amnes, Leontini urbs. Lissus amnis. Phocæa arx. 10
Bricinnia castellum. Leontini campi, qui & Lasstrygonii.
Xuthia regio. Xuthia opidum.

SED ad litus revertamur. Plinius, lib. III, cap. VIII: Colonia Catana. flumina, Symathum, Terias. Intus, Lasstrygonii campi. Opida Leontini, Megaris. amnis Pantagies, colonia Syracusæ.

Σύμαθος ποταμός, SYMAETHVS AMNIS, memoratur Thucydidi, Scylaci, Virgilio, Ovidio, Straboni, Plinio, Ptolemæo, Athenæo, Tabulæ itinerariæ, ac Vibio. Atque id quidem vocabulum ita Græcis literis υ & θ scriptum fuit. Latini postea, 20
ut in aliis, quod sæpius in Italiæ opere dictum, simpliciter suis literis scripserunt SYMAETHVS. unde tandem factum SIME TVS: quod Tabula & Vibius habent. Alii hinc grammatici vel exscriptores, quibus dictitatum fuit, apud Virgilium atque Ovidium ac Macrobiū idem vocabulum fecere Simathus, & Simethus, ac Symetus: ut variè eorum auctorum varia referunt exemplaria. Apud Ptolemæum equidem legitur Σύμαθος ποταμός ἐκ βοῶν, id est, Simathi amnis ostium. Sed Σύμαθος scripsisse ipsum Ptolemæum, argumento est vocabulum opidi mediterranei apud eundem Δύμηθος, Dymethus. quod & ipsum corruptum à Σύμηθος, Symethus: seu rectius Σύμαθος, Symathus. unde opidani Plinio Symethii: ut suo loco ostendetur. Verumtamen ex isto opidi vocabulo Σύμηθος & opidanorum Symethii, colligere licet, fluminis etiam no- 30
men scriptum fuisse Σύμηθος, Symethus: & item Σύμηθος, Simethus. undæ dictæ Tabulæ & Vibio tandem factum Simetus. Apud Theocritum, antiquissimum poetam, natione Siculum, Idyllio II nomen mulieris ab hoc flumine fictum legitur Σύμαθα, Simatha. quamquàm eodem nomine memoratur meretrix Megarensis, Alcibiadis amica, Hesychio, Svidæ, Favorino, & aliis. Cæterò Τηρίας ποταμός, TERIAS FLVIVVS, memoratur Thucydidi, Scylaci, Diodoro, Plinio, atque Hesychio. quorum hic, Τηρίας, inquit, ποταμός Συμελίας: hoc est: Terias: amnis Siciliæ. At quibus fluminibus ea fuerint nomina, non modò hoc nostro sæculo eximius Siciliæ auctor Fazellus, & quotquot post eum Siciliam describere adgressi sunt, sed jam inde antiquis temporibus Ptolemæus ignoravit; inter Catanam & Taurominium id ponens. 40
Fazellus in eo maxime erravit, quòd Teriam Symatho præposuit; à Catanâ Syracusas versùs progrediundo. Huius tamen errori meritò ignoscendum censeo; quando tam obscura tamque intricata eorum amnium apud plerosque veteres auctores est descriptio. Plinii tamen verum genuinumque esse supra scriptum ordinem, ex aliis pariter omnibus scriptoribus cognosco. SYMAETHVS igitur esse deprehenditur is, qui, non modò omnium hoc Pelorum inter Pachynumque litore, sed totius etiam insulæ maximus, ac proximus Catanæ, à qua VIII distat passuum millibus, vulgò nunc accolis dicitur La Ivetta; vocabulo scilicet ipsius scaphe, qua is trajicitur: quemadmodum in Italiâ Lirim vulgari vocabulo nunc ab eodem argumento scafati dici docui; alio nomine Il Garigliano vocatum. TERIAS autem is est, qui, à mille 50
passibus Leontinos præfluens, vulgò nunc Fiume di Santo Leonardo accolis, id est, Flumen S. Leonardi, cognominatur. Hinc Pantagias is est, qui ultra Leontinos, brevissimo alveo fluens, vulgari vocabulo nunc adpellatur Porcari. Sed auctoritatibus veterum scriptorum hæc sunt comprobanda. Strabo, lib. VI: Κένταυ δ' ἵστατο Κανώνος καὶ Κεντόριπα, ὧν ἀπὸ τῶν τοῖς Διτταλίοις ὄρεσι ἐπὶ τῷ Σύμαθῳ ποταμῷ, πρὸς εἰς τὴν Κανονίαν. id est: Sita sunt Centuripa supra Catanam, Aetneæ montis attingentia & Symathum flumen: quod in Catanensem agrum defluit. Opidum Centuripa, hodiè vulgò Centorve dictum, ad radices Actinæ

Aetnae montis inter occidentem & meridiem situm est. id amnis dexter adluit, à Caputio opido juxta Agrium & Rachalbutium opida defluens; qui inferiori sui parte, quâ via à Catanâ in Leontinos ducit, *La Iaretta*, ut antè dixi, vocatur. Porro Virgilius, Aeneid. lib. viii, ita canit:

*Stabat in egregius Arcentis filius armis,
Pictus acu chlamydem, & ferrugine clarus Iberâ,
Insignis facie; genitor quem miserat Arcens,
Eductum Martis luco, Symathia circum
Flumina: pinguis ubi & placabilis ara Palici.*

- 10 Ad quâ ita Servius: *Symathus, fluvius est Siciliae, à rege Symetho dictus, haud longè ab urbe Catinensi: circa quem sunt Palici dei.* Vibius: *Simetus, Siciliae, vicinus Palicis.* Ovidius, Fastor. lib. iiii:

*Quaque Simethas accipit aquor aquas
Et μεταμορφώσων lib. xiii, nympham ei adfingit Simethidem, hoc versu:
Acis erat Fauno nymphâque Simethide cretus.*

Hinc de eodem Acide ita postea:

Terga fugâ dederat conversa Simethius heros.

Silius, lib. xiii:

*Qui fontis Vagedrusa tuos, & pauperis alvei
Hipparin, ac facilem superari gurgite parco
Pantagiam, rapidique colunt vada flava Simethi.*

20

Hæc certè Simethi attributa, rapiditas scilicet & flava vada, seu undæ, uni conveniunt in hoc litore Iaretæ amni maximo: qui hodièque à proximâ urbe aliâ adpellatione vocatur *Il fiume di Catania*; id est, *Catanensis fluvius*. Huc adde gravissimum illud argumentum ex Athenæo; qui lib. i cccv' ἐν Συμῳθω κερέρειας, id est, ἐ Symatho mugiles maximè commendari ait. quod ex eodem auctore falsò, haud dubiè tamen memoriâ lapsus, Teriæ nomini adscribit Fazellus; quem vult esse Iaretam. nam in hoc flumine esse laudatos istos mugiles, coram egomet comperi. Teriam verò esse eum amnem, qui nunc divi Leonardi cognominatur, ex Diodoro maximè & Scylace

- 30 liquet. quorum ille lib. xiiii, μετὰ δὲ πάντας, inquit, δὴν Λεοντίνους ἀναλίσχας, ἐγγὺς τῇ πόλει καὶ τῇ πεδίοντι, ἀπὸ τῆς Τυρίας [scribe, Τηρίας] ποταμὸν, id est: *Post hæc adversus Leontinos ducens, prope urbem ad Teriam amnem castra posuit.* Vel hinc satis jam claret, Iaretam non posse esse Teriam; quum ille x millia ab Leontinis distet. At dictus divi Leonardi amnis mille tantum passus abest. inter quem & Leontinorum colleis, quibus urbs superstructa, egregius & castris ponendis aptissimus est campus. Apud Scylacem in περιπλῳ ita scriptum est: πόλεις δὲ εἰσὶν ὑπὸ Πελοριάδῳ. Ἐπὶ Λυγίδας αἰδὲ μεσοτῆν καὶ λιμὴν, Ταυρομένιον, Νάξος, Κατάνη, Λεοντίνους, (eis τὰς Λεοντίνους ἡ καὶ τὴν ῥίαν [lege, καὶ Τηρίαν] ποταμὸν ἀνὰ πλὴν καὶ ἐκείνων.) Συμῳθος ποταμὸς, καὶ πόλις Μεγαρίδης, καὶ λιμὴν Σιφώνιος: ἐχομένη ἡ πόλις Μεγαρίδης ἐστὶ [lege, Μεγαρίδος πόλις ἐστὶ] Συρακυσσῶν, καὶ λιμὴν ἐν αὐτῇ δύο. Hoc est:

- 40 Urbes à Peloriade Græcæ sunt istæ: Messana, cum portu, Tauromenium, Naxos, Catana, Leontini, (ad Leontinos verò per Teriam flumen navigatio sursum est xx stadiorum.) Symathus amnis, & urbs Megaris, ac portus Xiphonius. Megaridem autem sequitur urbs Syracusa cum duobus portibus. Hæc quamvis perperam Symathum postponit Teriæ; tamen discretè hunc ad Leontinos urbem statuit unâ cum Diodoro. Symathum tamen fuisse terminum inter Leontinos & Catanam antiquissimis illis temporibus, patet ex Thucydidis lib. vi; ubi de Syracusanorum à Syraculis adversus Catanam & eam teneantis Atheniensis expeditione ita scribit: πορδύοι δὲ δὴν Καπὸν, ἡλύσαντο δὴν τῷ Συμῳθω ποταμῷ, ἐν τῇ Λεοντίνῃ. οἱ δὲ Ἀθληαῖοι ὡς ἡδοντο αὐτὰς περὶ τὸν ποταμὸν ἀπὸ τῆς ἐκείνων, καὶ δὴν τὰς νῆας καὶ τὰ πλοῖα, ἐπὶ νύκτι ἐπλεον δὴν ταῖς Συρακυσσῶν. καὶ οἱ περὶ Ἀθληαῖοι ἀμὰ ἐὼς ἐξέβαινον ἐν τῇ τῷ Ὀλυμπίῳ, ὡς ἐρατόπεδον κατὰ τὴν ἑσπέρην, καὶ οἱ ἱππῆες οἱ Συρακυσσῶν, πρῶτον περὶ τὸν ποταμὸν ἐς τὴν Κατάνην, καὶ αἰδομένοι, ὅτι τὸ ἐρατόμα ἀπὸν ἀνέκταν, δότερ ἐπὶ νύκτι ἀγγέλλαντο τοῖς πεζοῖς, καὶ ἐν μέγαντι ἤδη δότερ ἐπὶ τῷ ποταμῷ, ἐβόησαν δὴν τὴν πόλιν. ἐν τῷ δὲ οἱ Ἀθληαῖοι, μακρὰς ὁδὸς τῆς ὁδοῦ αὐτῆς, καθ' ἡσυχίαν ἐκάθισαν τὸ ἐρατόμα ἐς χωρὶον Ἰππιδίων. Hoc est: *Profecti Catanam versus, castra posuere ad Symathum flumen, in agro Leontino. Quos ubi advenientes sensere Athenienses, adsumtis omnibus copiis suis, eis, in navis ac navigia impositis, de nocte tendunt Syracusas: & sub ortum aurore egrediuntur in eum locum, qui est juxta Olympiæ, tamquam illic castra metaturi, Syracu-*

sani interim equites, primi Catanam perlati, cognito, omnem classem vela fecisse, regressi nuntiant peditatui. Cuncti itaq; jam reversi sunt ad ferendas urbi suppetias. at: quia longum ipsis iter faciendum erat, Athenienses interea per otium copias collocaverant opportuno in loco. De Teriâ verò flumine idem auctor, eodem libro antea, ita facit mentionem, in navigatione Atheniensium ab Rhegio, Italia opido, Syracusâ versus: παρόπλεον ἐς Νάξον. Νάξιον ἢ δεκάμυρον τῇ πόλει, παράπλεον ἐς Κἀτάνην. Ἐὼς αὐτὰς οἱ Κἀτανάοι οὐκ ἐδέχοντο, ἐκρούοντο δὲ τὸν Τηρίαν ποταμόν. Ἐὼς αὐτοῖσι μύροι, τῇ ὑπεράγῃ δὲ Συρακούσας ἔπλεον. Hoc est: Naxum navigarunt. A Naxiis intra urbem recepti, Catanam hinc navigarunt. sed quum à Catanensibus non reciperentur, subierunt Teriam flumen. ubi stationem eo die quum habuissent, insequenti Syracusâ navigarunt. Et eodem libro postea: οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηνῶν, 10 ἄραδες οὐκ ἔκαστος, παράπλεον δὲ μεράρων, τὸ ἐν τῇ Σικελίᾳ, ἐς τὴν Γέλαον. Ἐπερὶν ἀναστάσεις Συρακούσας, αὐτοὶ ἔχουσιν τὸν γλῶσσο. ἀποβάντες ἢ ἐδῶσαν τὰς πᾶρας, ἢ ἐλθόντες δὲ ἐρυμὰ πρὸς Συρακούσας, ἔχοντες ἐπερὶ τὴν ναυτὶ ἀνακρομίδες δὲ τὸν Τηρίαν ποταμόν, τὸ πρὸς ἀναβάντες ἐδῶσαν, ἢ τὸν σίτην ἐπιμπερῶσαν. Ἐπερὶ Συρακούσας περὶ τὸν ποταμόν, ἢ ἀποκλείαντες πρὸς τὴν ἀκρότητα, ἀντιώρουν δὲ τὰς ναυς, ἢ ἀπὸ τῆς οὐραίας ἐς Κἀτάνην. Hoc est: Athenienses, qui in Sicilia erant, moventes à Catanâ, navigarunt adversus Megara Sicilia opidum: ex quo exterminatis sub Gelone tyranno opidanis, Syracusani agrum possidebant. Hunc agrum egressi navibus Athenienses populati sunt. & progressi ad castellum quoddam Syracusanorum, quum id non expugnassent, rursus tam pedestri itinere quam navigatione ad flumen Teriam se receperunt. transgressique, campestria vastaverunt: frumentumq; 20 incenderunt: & aliquot Syracusanorum (in quos tamen non multos inciderant) interfecerunt. erectoque trophæo, ad naveis redierunt, Catanamq; inde navigarunt. Ad Teriam plerumque sese recipiebant, quia is in sinum sese effundit, quem ab ortu solis hiberni efficit promontorium, cui vulgare nunc apud incolâs vocabulum La Cruce à formâ est; egregiamque navibus præbet stationem. ad quam hodieque Leontinorum est frumenti emporium. Sed causa totius erroris, qua Fazellus & post eum alii induciti fuerunt, uti crederent, Iarettam esse Teriam, Symæthum verò eum amnem, qui divi Pauli cognominatur, inde nata est, quod Virgilius poeta ait aram Palicorum esse circum Symæthum flumen: unde etiam Vibius vicinam Palicis Simetum pronuntiavit. divi autem Pauli amnis haud procul Palicorum stagnis, de quibus suo loco fusius dice- 30 tur, exoritur. Verum hic amnis nullus alius est, quam qui Stephano dicitur ἡ ἐρύκη ποταμός, ERYCE, sive ERYCA FLUVIUS. Verba apud epitomatorem eius hæc sunt: Ἀκρόγας, πόλις Σικελίας, ἀπὸ ποταμοῦ ἀκρόγας. Φησὶ γὰρ Δέρις, οὗ αἱ πλεῖσαι τῶν Σικελίων πόλεων ἐκ τῶν ποταμῶν ὀνομάζονται, Συρακούσας, Γέλαον, Ἰμέραν, Σελινῶντα, καὶ Φοινικῶντα, καὶ Ἐρύκην, ἢ Κάμικον, Ἀλυνκὸν πρὸς Θέρμιον καὶ Καμαρίαν. Id est: Acragas, urbs Siciliae, à præterfluente amne dicta. ait namque Duris, plerasque Siculorum urbes à fluminibus nomina accepisse; Syracusâ, Gelam, Himera, Selinuntem, Phenicuntem, Erycen, Camicum, Halycum, Thermum, & Camarinam. Hoc opidum Erycen tri millia distitum fuisse à Palicorum stagnis, in monte, cui vulgare nunc vocabulum Catalfano, infra suo loco latius docebo. Ex eodem autem monte oritur prædictus divi Pauli fluvius, v. fonti- 40 bus nobilissimis. Nomen antiquum quod attinet; fortè id masculino genere formatum fuit ὁ ἐρύκης ἢ ἐρύκας, id est, ERYCES. sic quidpè ὁ γέλας etiam & ὁ ἰμέγας dicti fuerunt; quum ipsæ urbes feminino essent genere, ἡ γέλα, ἡ ἰμέγας.

ERYCES
fluvius.

LEONTINI
urbis.

Cæterum ipsi λεοντῖνοι, LEONTINI, celeberrima quondam urbs, vulgari hodieque incolâs vocabulo dicuntur Lentini. Atque illo quidem vocabulo cum urbs tum incolâ eius indigerantur Græcis pariter atque Latinis auctoribus omnibus; uno excepto Ptolemæo: apud quem urbis nomen legitur λεόντιον, Leontium. quod tamen corruptum esse ego censeo. ac fortassis eiusdem opinionis fuit Fazellus: qui id Leontinum formare maluit. Sed etymologiam vocabuli hic attulit miram; à λεὼς atque τῖναι id deducens: quorum illud significat populum, hoc extendere, vel, ut ipse ait, 50 multiplicare. Derivativum esse nomen λεοντῖνοι, ἀπὸ τῆς λέοντος, id est, ab leone, omnes testantur nummi huius urbis antiqui, in quibus eius animalis imago expressa est. Sed auctores, qui eò vocabulo urbem adpellarunt, audiamus. Mela, lib. II, cap. VII: Inter Pachynum & Lilybaeum Acragas est, Heraclea & Therma. inter Lilybaeum & Pelorida, Panormus, & Himera. Interius verò Leontini, Centuripinum, & Hybla, aliaque complures. Plinius, lib. III, cap. VIII: Colonia Catana. flumina, Symæthum, Terias. intus Lastrygonii campi. opida, Leontini, Megaris. amnis Pantagies. colonia Syracusâ. Livius, lib.

lib. XXIII: Dies haud ita multi intercesserant, quum ex Leontinis legati, praesidium finibus suis orantes, venerunt. * . Marcellus cum omni exercitu profectus in Leontinos. * . Nec ut in Leontinos irent, percelli potuere. * . Quod in Leontinis nulli peperissent. * . Qui in Leontinis circumfessi erant. * . Ex Leontinis mota sunt extemplo castra ad Syracusas. * . Quia, sicut Leontinos terrore ab impetu primo ceperant, non diffidebant, & astiam disiectamque spatio urbem parte aliqua se invasuros. Sic igitur & Ovidius, Fastor. lib. IIII; ubi loca fluminaque enumerat, circum quæ Ceres filiam Proserpinam quærendo vagata est:

Iamque Leontinos Amenanaque flumina cursu

Præterit.

10

Opidanos simul atque ipsum opidum eodem vocabulo intellexit Livius eodem libro, his locis: Profectus & ipse in Leontinos; quia satis eos adversus populum Romanum contatate cernebat. * . Hæc ad Romanos Syracusani detulerunt; abnuentes, Leontinos in suâ potestate esse. itaque, integro secum fœdere, bellum Romanos cum iis gesturos. Mox deinde solos opidanos: Ceterum Leontinorum militumque aliorum nemo post captam urbem violatus fuerat. Sic Cicero, in Verrem lib. IIII: Ipsi Leontini publicè non sanè me multum adjuverunt. Et: Præter unam Mnasiſtrati familiam, glebam Leontinorum possidet nemo. Atque ita sæpius deinceps; Leontinum etiam agrum haud semel adpellans. Ita & Silius, libro XIII:

Prima Leontinos vastarunt prælia campos.

20

Hactenus Latini. Græcis ad eundem modum urbs pariter & incolæ dicuntur Λεοντῖνοι. Diodorus, lib. XIII: εὐθὺς οὐκ ἀπαρῆγγε τὰς ἐν ἡλικίᾳ πάντας κατεῖλθεν εἰς τὰς Λεοντίνους. αὐτὴ δ' ἡ πόλις τῇ Φυλακῇ καὶ τοῖς Συρακούσις. id est: Omnibus igitur, qui per atatem ferendis armis idonei erant, protinus mandat, ut in Leontinos proficiantur: quæ urbs tunc Syracusanis prædiariae arcis loco erat. Lib. XVI: ὁ δὲ ἱκέτης ἀνέβλεπεν εἰς Λεοντίνους· ἐκ ταύτης γὰρ ἀρχαῖοι τῆ πόλεως. id est: Hicetas in Leontinos exercitum abduxit. ex hac quidæ urbe expeditiones faciebat. De opidanis lib. XII: Λεοντίνων δὲ ὑπὸ Συρακούσιων ἐκ τῆς πόλεως μετακισθῆναι, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἀποδεσβεῖν, οἱ Φυλάδες αὐτῶν συστράφηις, ἐκράναν πάλιν αὐτὸς Ἀθηνᾶς πρὸς ἐλαβείδου συμμαχίας. hoc est: Leontini verò quum, ex urbe suâ alio translati, simul urbem atque agrum amississent; quotquot patriâ extorres erant, conjunctis opibus & consiliis decreverunt, denuò eorumdem Atheniensium societatem sibi adjungere. Lib. XIII: Ἐξ ἀπίστευται κέρυκα πρὸς τὰς Λεοντίνους, καὶ δὲ τῶν ἀπὸ δούλων τὴν πόλιν· & πρὸς ἐχόντων δὲ τῶν Λεοντίνων, ἀλλὰ πάντῃ ἀποσπασθῆναι τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν, Διονύσιος τὴν χώραν ἀπαρῆναι ἐλεηλάτην. Id est: Præconem ad Leontinos mittit, urbem sibi tradere jubens. Detractantibus autem Leontinis imperata, & cuncta obsidioni tolerande comparantibus; Dionysius omnem eorum agrum populando devastavit. Sed ne circa hoc urbis vocabulum nimium sumus longi; monuisse jam sat erit, ad eundem modum sæpius Thucydidem, maximè verò lib. VI, & item Plutarchum in Timoleonte, urbem simul atque incolas adpellasse τὰς Λεοντίνους. Livium dictiones illas Græcas εἰς Λεοντίνους, ἐκ Λεοντίνους, ἐν Λεοντίνων, semper esse sequutum Latino ore, in Leontinos, in Leontinis, ex Leontinis, suprâ patuit. Falsi igitur sunt interpretes, qui in Diodoro Leontium opidum, pro Leontinis, è Ptolemæo supposuere. Ceterum in mediterraneo fuisse, ut ibidem etiam nunc conspicitur, ex Melâ maximè intellectum est. sed & Scylacis hæc citata fuere: Εἰς τὰς Λεοντίνους δὲ κατὰ Τηρίαν πῆμον ἀνάπαλιν κ' ἐπιδίω. id est: In Leontinos per Teriam flumen sursum navigatio est xx stadiorum. Certè, nisi exscriptoris dicas mendum esse, error fuerit ipsius Scylacis. quidæ ab ipsâ urbe ad ostium Teriæ v millia sunt passuum; quæ stadia conficiunt μ, id est, xl. Neque in ipsam usq; urbem navigabatur, sed in ripam amnis à millibus, ut suprâ dixi, passibus urbi objectam. Non in campo, per quem fertur amnis, fuisse olim sitam urbem,

50

sed in montibus, in quibus etiam nunc conspicitur, patet ex eâ urbis descriptione, quam nobis lib. VI reliquit Polybius. Ἡ γὰρ Λεοντίνων, inquit, πόλις τῇ μὲν ὄλῳ κλίματι πύργῳ πρὸς τὰς ἀρκίους· ἐστὶ δὲ ἀπὸ μέσης αὐτῆς αὐτῶν ἰππιδῶν, ἐν ᾧ συμβαίνει πᾶς περὶ χειρῶν καὶ δικασθῆναι καὶ σπασθῆναι καὶ ἀρῆσθαι τὴν ἀρχὴν ὑπάρχον. τὰ δὲ αὐτῶν πρὸς ἐκατέρωθεν τὴν πόλιν πύργον περικρατεῖ λόφος, ἔχων ἀπορροῶν σιωχῆν. τὰ δὲ ἰππιδῶν τῶν λεόντων τῶν ὑπὸ τὰς ἐφ' ὧν οἰκίαν ἐστὶ πύργον καὶ ναῶν. δύο δὲ ἔχει πύργους ἡ πόλις, ὧν ὁ μὲν ἀπὸ τῆς πρὸς μεσημβρίαν πύργου ἐστὶν ὁ πρὸς τὴν αὐτῶν, φέρων ἰππὶ Συρακούσας· ὁ δὲ ἑπὶ τῆς πρὸς ἀρκίους ἀρχὴν ἰππὶ τὴν Λεοντίναν καλεῖσθαι πύργον καὶ τὴν γειρομένην χώραν. ὑπὸ δὲ τὴν μίαν ἀπορροῶν, τὴν

τὴν πρὸς τὰς δύο, ὡς ἔρεται πρὸς τοὺς, ὃν καλεῖται λίαντον. ποτὶ δὲ κείνῃ τῷ ὁμοῦ καὶ πλείους
 ἔτι αὐτὸν τὸν κρημνὸν οἰκίαι συνεχέαι· ὃν μεταξὺ καὶ τῶν πρὸς τοὺς συμβαίνει τὴν πρὸς τὴν ὁδὸν
 ἔδδον ὑπερβαίνει. Hoc est: Urbis Leontinorum, si totius loci inclinationem spectes, vergit ad
 septentriones. per mediam verò urbem plana quaedam porrigitur convallis: in qua & magistratuum
 est curia & iudiciorum sedes, denique forum ipsum. utrumque huius convallis latus colles
 pratexunt, continuis præcipitiis asperi. at quæ super collum horum supercilia est planities, do-
 mibus templisque est referta. Partes urbis sunt due. una, quæ ab extremo dictæ convallis me-
 ridionali Syracusas ducit: altera, quæ ab extremo septentrionibus obverso ad campos fert, quos
 Leontinos vocant, & agrum coli aptum. Præruptam rupem alterius collis, eam nempe, quæ ad
 occasum spectat, amnis præterlabitur, quem Lissum adpellant. sub imâ rupe continua series pro-
 tenditur domorum multarum, quæ pari intervallo omnes à fluvio distant. inter has & amnem
 illa, quam diximus, via est interjecta. LISSVS iste AMNIS in Teriam defluit.

LISSVS
 amnis.

Cæterum de origine urbis Leontinorum ita tradit Thucydides, lib. VI: Θεοκλῆς
 δὲ καὶ οἱ Χαλκιδεῖς, ἐκ Νάξου ὁρμηθέντες ἐπὶ τὴν πόλιν μετὰ Συρακούσας οἰκοδομήσαντες, Λεοντίνους, πλεί-
 ον τὰς Σικελίας ἐξεδόσαντες, οἰκίσαντες. Id est: Theocles atque Chalcidenses, Naxo profecti anno
 VII post conditas Syracusas, Leontinos, pulsus bello Siculis, condunt. Theoclem Athenien-
 sem cum Chalcidenſibus ex Eubœa Græciæ insulâ in Siciliam adpulſis Naxumque
 inibi condidisse anno post Troianum bellum cccclviii, Olympiadis xi
 anno primo, ante natum Iesum 1000xxxvi; inſequenti anno Syracusas fuiſſe
 conditas; suprà cap. II demonstratum est. Leontini igitur conditi fuere anno 20
 primo Olympiadis xiii; ante natum Christum anno 1000xxviii. Strabo lib.
 VI: Κατακλιώται δὲ καὶ ἡ Λεοντίνη πόλις, Νάξιον ἔσται καὶ αὐτὴ τῶν αὐτῶν. τὴν μὲν γὰρ ἀτυχημάτων
 ἐκoinώνουν αἰεὶ τοῖς Συρακούσαιοις, τῶν δὲ ὀτυχημάτων οὐκ αἰεὶ. id est: Male mulſatus est &
 Leontinus ager omnis: quum & ipse esset Naxiorum in Sicilia. nam semper participes fuerunt
 rerum Syracusanis adversarum; secundarum non item. Hinc etiam Marcianus Hera-
 cleensis, in Περιήγησι.

μετὰ ταῦτα δὲ ποτὶ Νάξου Λεοντῖνοι τι καὶ
 ἡ πόλις ἦσαν τὴν ἔχουσαν ῥήγιν πύργον,
 ἡ πόλις δὲ πορθημένη κειμένη ποτὶ Σικελικῶν,
 Ζάγκλη, Κατάνη, Καλλιπῶλις, ἔχον ὀποικίας.

Id est:

Post hæc à Naxo Leontini, &
 Quæ ex adverso Rhegi
 Ad fretum Siculum sita est,
 Zancle, Catana, Callipolis, accepere colonias.

Et Diodorus lib. XIII: Διονύσιος δὲ, ὁ τῶν Συρακούσων τύραννος, ἐπειδὴ τὴν πρὸς Καρχηδο-
 νίους εἰρήνην ἐπιήσκει, τῶν δὲ κατὰ τὴν πόλιν ἐσέων ἀπήλαστο, πρὸς ὁμοῦ τῶν Χαλκιδέων πόλιν
 ἔσπευδε πρὸς αὐτὰς ἀφικέσθαι. αὐτῇ δὲ ἦσαν, Νάξος, Κατάνη, Λεοντῖνοι. τῶν δὲ ἐπὶ τῇ πόλει
 ἔσπευδε πρὸς αὐτὰς τῇ Συρακούσῃ, καὶ πλείους ἀφορμαὶ ἔχον πρὸς τὴν αὐτὴν τῆς δυναστείας.
 Hoc est: Dionysius, Syracusanorum tyrannus, ubi, post factam cum Carthaginiensibus pacem, 40
 seditionis urbana tumultus pacaverat, vicinas Chalcidensium urbis diſtioni sue adicere prope-
 ravit. he verò erant, Naxus, Catana, & Leontini. His idè potiri cupiebat, quòd & conſer-
 mine Syracusis essent, & magnam amplificandi imperii commoditatem ipsi præstarent. Captis
 Naxo & Catanâ, hæc etiam Campanis, militibus mercenariis, traditâ, illâ verò di-
 rutâ; tandem Leontinis quoque, quum secundò aggredereſetur, potitur. μετὰ δὲ
 ταῦτα ὅππῃ Λεοντίνους ἐρατοῦσας, ἀπάσῃ τῇ δυνάμει τὴν πόλιν περὶ αὐτὰς ἐπέδωκε, καὶ πρὸς τὰς ἑνδόν
 ἀπεπεσοῦσιν αὐτὰς, ἐκέλευσεν αὐτὰς ὡς ἐδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ μετῆλθεν τῆς ἐκ Συρακούσας π-
 λυτείας. οἱ δὲ Λεοντῖνοι βοήθειαν μὲν ἐδεῖσαν ἔχον πρὸς αὐτὰς, τὰς δὲ Νάξιον καὶ Κατάνην
 συμφορὰς αἰαλομένης, κατεπλήθοντο, φοβούμενοι μὴ τοῖς αὐτοῖς ἐπιτίμῃσι δυστυχῆσαι. διό-
 περ αἰεὶ τῶν καιρῶν, συνεχώρησαν, καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες, εἰς Συρακούσας μετῴκησαν. Id est: 50
 Post hæc Leontinos adortus, cum omnibus copiis urbem circumſedit; & per legatos ab opidanis
 postularvit, ut deditionem facerent, & Syracusanorum civitati sese adgregarent. Leontini ergo,
 quum nulla spes auxilii superesset, considerato Naxiorum & Catanensium casu, terrore percussi
 metuebant, ne simili clade etiam ipsi obruerentur. tempore itaque cedendum rati, oblatam de-
 nique conditionem subeunt; patriâque relicâ, Syracusas commigrant. Factum hoc Olym-
 piadis xciii anno 11, Euclide Athenis summum gerente magistratum; teste
 eodem Diodoro; id est, ante natum Iesum anno ccccliii. Præſidium illic suo-
 rum

rum militum locasse Dionysium, haud dubium est. sic quidpe eodem libro postea Diodorus: Ἐπιμελέσας δὲ τὰς ἐν Λεοντίνοις ἀκροπόλεις ἐτείχισεν, καὶ τὸν ἐκ τῶν πεδίων σίτον εἰς ταῦτας σιτηθήσοισιν. ἔπειτα δὲ καὶ τὰς τῶν Κατάνων εἰκέντας Καμπανὰς εἰς τὴν νῦν καλεσμένην Αἰτνῶν μετακλήσας, διὰ τὸ λίαν εἶναι τὸ φέρρον ἐχυρόν. Id est: Summo in primis opere studioque Leontinorum arceis firmavit; frugesq. ex agris circumjacentibus illuc congeffit. Campanis etiam, qui Catanam illo tempore incolabant, persuasit, ut in opidum, quod nunc Aetna vocatur, propter eximiam loci firmitatem, commigrarent. Novos hinc fortitam esse urbem colonos, eodem libro tradit Diodorus postea, his verbis: Διούσιος δὲ, θεωρῶν τὰς μισθοφόρους ἀλλοτριώσας περὶ αὐτὸν ἔχοντας, καὶ φοβούμενος, μὴ διὰ τῶν κατὰ λυθῆ, τὸ μὲν πρῶτον Ἀλυστοπίλῳ, τὸν ἀφηγέμενον αὐτῶν, σιτιέλαθε· μετὰ δὲ ταῦτα τὰς πολλὰς σιτητέχονας μετὰ τῶν ὁπλῶν, καὶ τὰς μισθὰς πικρότερον ἀπαίτηντων, τὸν μὲν Ἀλυστοπίλῳ ἐφίσην δοπεῖλαι εἰς Λακεδαίμονα, κελσὶν ἐν τοῖς ἰδοῖς πολίτης ὑφέξοντα. τοῖς δὲ μισθοφόροις, ὡς μυροῖς· οἱ τὸν δεῖνμον, ἔδωκεν ἐν τοῖς μισθοῖς τῶν τῶν Λεοντίνων πόλιν τι καὶ χώραν. ὡς δὲ αὐτῶν ὑπακχσάντων διὰ τὸ κάλλος τῆς χώρας, οἱ μὲν κατὰ ληρὸν χήσαντες ὤκισαν ἐν Λεοντίνοις. Hoc est: At Dionysius quum mercenariorum animos quam maxime alienatos ab se videret; & ne per eos imperio decideretur, metueret; ducem illorum Aristotelem comprehendit. Quum autem multitudinis fieret ad arma concursus, & stipendia acerbius exigenter; Aristotelem Lacedaemonem se missurum adfirmat, ut iudicium inter civeis suos subcat. mercenariis autem, qui decies mille circiter erant, Leontinorum urbem & agrum in stipendium dedit. qui propter regionis amoenitatem conditionem haud illubentes acceperunt; & sortito in Leontinis sedes occuparunt. Peloponnesios fuisse unā cum duce suo Aristotele, antea narraverat Diodorus. Arx hinc semper fuit hæc urbs Dioni, Timoleonti, & aliis, Syracusas bello petentibus. Cæterum ex arcibus eius, quas Dionysium firmasse ait Diodorus, una fortè fuerit nomine pluralis numeri Φωκίαι PHOCEAE. sic quidpe apud Thucydidem legitur PHOCEAE, lib. v, de Leontinis, qui ante Dionysium, desertā urbe suā, Syracusas commigraverant: Ἰστρον δὲ πάλιν αὐτῶν τινες, διὰ τὸ μὴ δεύσκεισθαι, ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν, Φωκίαν πάλιν τῆς πόλεως πρὸς τὴν Λεοντίνων χώραν καλεσμένην κατὰ λαμβάνοντες, καὶ Βρικιννίαν, ὅν τινα εἶναι ἐν τῇ Λεοντίνῃ. Id est: Postea vero nonnulli eorum, displicente sibi factō, relictis Syracusis locum quendam in Leontinorum urbe, nomine Phoceas, occupant, & item arcem in Leontino agro validam, nomine Bricinnias. Hæc arx sive castellum, cui itidem pluralis numeri vocabulum βρικιννία, BRICINNIAE, quo situ fuerit, non liquet.

De pulcritudine amenitateque Leontini agri Diodorus, lib. IIII, ita tradit: Μετὰ δὲ ταῦτα διελθὼν ὁ Ἡρακλῆς τὸν Λεοντίνων πεδίων, τὸ μὲν κάλλος τῆς χώρας ἐθαύμασε. id est: Inde per Leontinum campum pergens Hercules, pulcritudinem agri admiratus est. Scilicet τὸν Λεοντίνων πεδίων, id est, LEONTINVS CAMPVS; seu, ut Polybius loco supra scripto vocat, τὰ Λεοντίνια πεδία καὶ γεωργήσιμος χώρα, id est, LEONTINI CAMPI, & ager coli aptus, sunt ab urbe Leontinorum ὅλη τὰς ἀρῆς, id est, versus septemtriones ad Teriam flumen siti, omnium totius insulæ feracissimi. unde & illud Diodori, lib. v: Εἰ δὲ τῶν Λεοντίνων πεδίων καὶ κατὰ πολλὰς ἄλλας τόπους τῆς Σικελίας μέχρι τῆς νῦν φύεται φάσιν τὰς ἀγροὺς ὀνομαζομένης πυρῆς. id est: In Leontino campo, aliisque Siciliae locis compluribus, etiamnum triticum nasci aiunt, quod agreste vocant. Cicero, in Verrem lib. III: Herbitensis ager, Ennensis, Murgentinus, Assorinus, Imacharensis, Agyrinensis, ita relictus erat ex maximā parte, ut non solum jugorum, sed etiam dominorum multitudinem quaereremus. Aetnensis verò ager, qui solebat esse cultissimus, & quod caput est rei frumentariae, campus Leontinus, sic erat deformis atque horridus, ut in uberrimā Siciliae parte Siciliam quaereremus. Eundem agrum Lastrygonas quondam tenuisse, gigantum quoddam genus, antiquos tradidisse Homeri poetæ commentatores, supra cap. II ostendimus. hinc igitur etiam LAESTRYGONII dicti fuere CAMPI. Silius, lib. XIII: LAESTRYGONII campi.

Prima Leontinos vastarunt praelia campos:
Regnatam duro quondam Lastrygonæ terram.
Plinius, lib. III, cap. VIII: Colonia Catana. flumina, Symathum, Terias. intus Lastrygonii campi. opidum Leontini.

Cæterum in Leontinorum etiam finibus ΧΥΘΙΑ TERRA, seu ΧΥΘΙΥΣ ΧΥΘΙΥΣ ΑΓΕΡ fuit, à Xutho dictus, Aeoli filio. Diodorus lib. v: Ἐβασιλεύσας δὲ καὶ Ζεὺς ὁ ἀγέρ. τὸ πρὶν τὰς Λεοντίνων χώρας, ἦτις αἰπὴ ἐκείνη μέχρι τῆς νῦν χρόνῳ ἐκείνη περὶ αὐτὸν ἔσται. id est: Regnavit & Xuthus in Leontinorum agro; qui ab eo ad hanc usque tempestatem Xuthius dicitur.

Sed

XVTHIA
epidum.

Sed & XVTHIA urbs heic memorata fuit Philisto Syracusano. Stephani epitomator: Ξυθία, πόλις Σικελίας· φίλις ὁ πρὶν Σικελικῶν· τὸ ἰθὺν ὁ Ξυθιάτης. id est: Xuthia, opidum Siciliæ; auctore Philisto in Sicular. rer. lib. III. Gentilitium est Xuthiates. Ac Latino ori fuerit XVTHIENSIS. ut Κροτωνιάτης, Ποσειδωνιάτης, Κροτωνιενσίς, Hipponiensίς, Posidoniensίς; & id genus alia.

CAPVT XI.

Pantagies fluvius. Trotilum opidum. Megara urbs; quæ antè Hybla.
Alabus fluvius. Megarensis sinus. Alabum opidum. Styella castel-
lum. Hybleum mel. Hyblei colles. Myla flumen. Xipho-
nie promontorium. Xiphonius sinus. Xiphonia opidum.
Taurus promontorium. Tapfus peninsula,
& opidum.

PANTAGIES
fluvius.

Post Teriam fluvium sequitur Πανταγίης PANTAGIES, sive Πανταγίας PANTAGIAS amnis, Thucydidi, Virgilio, Ovidio, Plinio, Silio, Ptolemæo, Claudiano, ac Vibio, memoratus. Ovidius, Fastor. lib. III:

Liquerat Ortygiam, Megaræaque, Pantagienque;

Quaque Simethæas accipit equor aquas.

Plinius, lib. III, cap. VII: Colonia Catana. flumina, Symæthum, Terias. Intus Lastrygonii campi. Opida, Leontini, Megaris. amnis Pantagies. Colonia Syracusa. Virgilius, Aenid. libro III:

Ecce autem Boreas, angustâ à sede Pelori

Missus, adest. vivo pratervehor ostia saxo

Pantagiæ, Megarosque sinus, Tapsumque jacentem.

Silius, libro XIII:

Qui fontis Vagedrusa tuos, & pauperis alvei

Hipparin, ac facilem superari gurgite parco

Pantagiam, rapidique colunt vada flava Simethi.

Claudianus, de Raptu Proserpinæ lib. II:

Quæ fontis Crimise tuos, & saxa rotantem

Pantagiam, nomenque, Gelam, qui præbuit urbi,

Concelebrant.

Ad Virgillii locum ita Servius: Hic fluvius Siciliæ quum plenus fuisset, implebat sonitu penè totam Siciliam. unde & Pantagias dictus est; quasi, ubique sonans. Hic postea quum Cere-
ri, querenti filiam, obstreperet, tacere iussus est numinis voluntate. Et in eadem senten-
tiam Vibius, in Catalogo fluminum: Pantagias; Siciliæ. ita dictus, quod sonitus eius
decurrentis per totam insulam auditus est, usque eò, donec Ceres, querens filiam, comprimeret
eum. Ergo, secundum hosce grammaticos, adpellatio eius ab initio fuit πανταχὸς
πανταγίας. nam fragor sive strepitus est Græcè πανταχὸς. Mira igitur & admodum
compendiaria heic duarum vocum facta est contractio. Sed hæc nugamenta sunt
ac putida ineptorum grammaticorum fabulæ. Apud Thucydidem, lib. VI, legi-
tur ὁ ποταμὸς Πανταγίης ποταμὸς. quod interpretes vertit, super Pantacium flumen. verum ipsi
auctori fuisse nominativum Πανταγίας, PANTACIAS, è suprâ scriptis auctori-
bus liquet. Scripsisse autem Thucydidem non γ, sed κ, fidem faceret auctoritas
Ptolemæi; apud quem legitur Πανταχὴ ποταμὸς ἐκβολαί, id est, Pantachi fluvii ostium:
ni suspicandum foret, scriptum & ab ipso fuisse Ptolemæo Πανταγίης ποταμὸς, à recto
casu Πανταγίας ποταμός. Cæterò situm eius amnis quod attinet; ut antea Symæthum
perperam Ptolemæus inter Catanam & Taurominium opida recensuit; ita heic
etiam falsò Pantagiam medium posuit Catanam inter & Leontinos, eodem situ, quo
nunc Iaretta, id est, antiquorum ille Symæthus, fuit. Plinius quoque, loco pro-
ximè citato, malè eum inter Megaridem & Syracusas refert; quum ipsa urbs Me-
garis fuerit ad Alabum fluvium, quem nunc vulgò dici Cantaro, post ostendam; nec
inde Syracusas cuncti aliud occurrit flumen. Virgilius profectò, dicto Aenid.
lib.